

09 / 2025

N° 45

RANNY KULTURY

wrzesień

ISSN 2720-2259

Między ciszą a...

AUKSO i Grzegorz Turnau
w Mediatece

TYCHY✓DOBRE MIEJSCE

weź mnie ze sobą!

BEZPŁATNY tyski miesięcznik kulturalny

Słowem wstępu

Zaczynamy nowy sezon kulturalny. Choć trudno powiedzieć, żeby w tyskiej kulturze był ostatnio „sezon ogórkowy”. Święto Miasta powróciło w wielkim stylu, mieliśmy plenerowe kino z najwyższej półki i cykl znakomitych wieczorów muzycznych na Paprocanach. Jezioro rozkołysało także Port Pieśni Pracy. Wiele się działo, a przeczytać o tym możecie na stronie 8. Teraz czas się przyjrzyć, co przed nami.

W tym numerze obszernie piszemy o tym, co przygotowały na najbliższe miesiące Orkiestra AUKSO i Teatr Mały. Trzynasty września nie będzie na pewno dniem pechowym, bo po pierwsze to sobota, a po drugie, obydwie te instytucje z rozmachem wkraczają tego dnia w nowy sezon artystyczny. Teatr Mały włączy się po raz kolejny w Noc Teatrów Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Zwieńczeniem tego wieczoru będzie spektakl mistrzowski *Nazywam się Anna Walentynowicz* w wykonaniu Agnieszki Przepiórskiej. Zachęcamy oczywiście, by spędzić ten wieczór w Tychach (patrz strona 7), ale na wszelki wypadek podpowiadamy też, co dzieje się w innych teatrach na terenie Metropolii (strona 9).

W tym samym czasie miłośnicy muzyki będą mogli zasiąść na widowni w Mediatece i wsłuchać się we wspólny koncert AUKSO i Grzegorza Turnaua. Taki będzie 13 września. Za pechowe można uznać jedynie to, że nie da się być w dwóch miejscach jednocześnie.

W przeddzień tych wydarzeń również będzie emocjonująco – podczas Tyskiej Gali Kultury poznamy tegorocznych laureatów Nagród Prezydenta Miasta Tychy w dziedzinie kultury. W następnym numerze przedstawimy ich sylwetki. Zostanie też przyznana zupełnie nowa nagroda – więcej piszemy obok.

Z okazji 50. rocznicy uruchomienia w Tychach produkcji Fiata 126p, Muzeum Miejskie zaprasza we wrześniu na wystawę, która opowie o znaczeniu malucha dla naszego miasta – warto sięgnąć pamięcią do czasów, gdy był on obiektem pożądania i dumą Tychów. Polecamy gorąco tę sentymentalną podróż.

Sylvia Witman

Wydawca: Miejskie Centrum Kultury w Tychach, ul. Bohaterów Warszawy 26, 43-100 Tychy, tel. 32 438 20 61, e-mail: redakcja@mcck.tychy.pl **Redaktor naczelna:** Sylvia Witman, e-mail: ramykultury@kultura.tychy.pl **Zespół:** Daria Gawrońska, Agnieszka Lakner, Małgorzata Król, Justyna Stolfik-Binda **Korekta:** Agnieszka Tabor **Layout:** Aleksandra Krupa i Bartek Witański Blank Studio, Marcin Kasperek KlarStudio **Skład i łamanie:** Marcin Kasperek KlarStudio **Druk:** Drukarnia AAPrint, Mikołów **Nakład:** 3000 egz. **Foto na okładce:** NAU Impresariat artystyczny

Foto: Weronika Kieliba

Od A do Z

Z TYCH NAJLEPSZYCH

Tychy wprowadzają nową formę wyróżnienia dla wybitnych mieszkańców. Statuetka „od A do Z” symbolizuje charakter miasta i różnorodność działań jego mieszkańców. Trafi do osób, które na co dzień przyczyniają się do rozwoju miasta. Jej autorem jest rzeźbiarz Tomasz Wenklar.

Minimalizm, forma i znaczenie spotykają się w jednym obiekcie, tworząc dzieło o wyjątkowej sile przekazu. Statuetka „od A do Z” ma być nie tylko symbolem uznania, ale również artystycznym manifestem, który odwołuje się do tożsamości miasta i jego mieszkańców. Jej przestrzenna bryła została zaprojektowana tak, aby skrywać w sobie więcej, niż można dostrzec na pierwszy rzut oka. W zależności od perspektywy ukazują się litery „A” lub „Z”. To rozwiązanie w symboliczny sposób przywołuje zarówno układ tyskich osiedli, jak i hasło promocyjne „Tychy od A do Z”. Wpisane w formę litery stają się znakiem, który łączy różnorodność i ciągłość, a jednocześnie podkreśla nowoczesny charakter miasta.

Statuetka odlana jest w patynowanym brązie, co nadaje jej szlachetnego i ponadczasowego wyglądu, szklany podest, na którym jest osadzona, dodaje lekkości i elegancji, a zarazem eksponuje monumentalność samej bryły. „Od A do Z” będzie przyznawana tyszanom, którzy w szczególności zasłużyli się dla rozwoju miasta – Honorowym Obywatelom, Mecenassom Kultury, a także osobom, których działania na różnych polach życia społecznego, kulturalnego czy publicznego wniosły trwałą wkład w budowanie tożsamości Tychów. Szklany podest statuetki będzie przybierał różne barwy w zależności od dziedziny, w której wyróżniona została dana osoba. Różnorodność kolorów ma symbolizować bogactwo aktywności, oddawać charakter zasług. Niezmienna bryła statuetki ma podkreślać jedność przekazu – niezależnie od dziedziny zaangażowania wszystkie zasługi spotykają się w jednej, wspólnej formie uznania.

Autorem projektu jest tyszanin Tomasz Wenklar – uznany rzeźbiarz, laureat Nagrody Prezydenta Miasta Tychy w dziedzinie kultury w roku 2023.

Weronika Kieliba

MIEJSKIE CENTRUM KULTURY W TYCHACH
ul. Bohaterów Warszawy 26
43-100 Tychy
32 438 20 61
kultura.tychy.pl

AUKSO – ORKIESTRA KAMERALNA MIASTA TYCHY
al. marsz. J. Piłsudskiego 16
43-100 Tychy
32 479 19 50
aukso.pl

MUZEUM MIEJSKIE W TYCHACH
pl. Wolności 1
43-100 Tychy
32 327 18 20
muzeum.tychy.pl

TEATR MAŁY W TYCHACH
ul. ks. kard. A. Hłonda 1
43-100 Tychy
32 227 20 67
teatrmaly.tychy.pl

MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W TYCHACH
al. marsz. J. Piłsudskiego 16
43-100 Tychy
32 227 04 54
mbp.tychy.pl

Himalaje wśród tyskich pól

POLECAMY

Na ścianie Szkoły Podstawowej nr 24 im. Himalaistów Polskich przy ul. Pogodnej powstaje niezwykle mural. Co go wyróżnia? Po pierwsze to, że powstał dzięki determinacji społeczności szkolnej i poparciu tyszan w ramach Budżetu Obywatelskiego. Po drugie – autorem projektu jest utalentowany plastycznie, świeżo upieczony absolwent tejże szkoły, obecnie już uczeń liceum plastycznego. A po trzecie – historia, jaka się za tym wszystkim kryje.

Mural jest ogromny – zajmuje ponad 250 metrów kwadratowych. I z pewnością takiej przestrzeni właśnie potrzeba, by graficznie przedstawić najwyższą górę świata. Teraz Mount Everest wyłaniać się będzie z malowniczych pól, bo wśród takiego właśnie, sielskiego krajobrazu stoi nowoczesna bryła budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 4.

„Ta wielka pusta ściana aż prosiła się o mural – mówi Marek Grela z duetu Czary-Mury, wykonawca. – Dlatego dyrekcji i szkole tak na tym projekcie zależało. Cały projekt, który został złożony do Budżetu Obywatelskiego, obejmował także umieszczenie nazwy szkoły i jej logo nad wejściem. Wcześniej budynek był »goły«. Teraz większość elementów już jest gotowa, pozostał tylko mural, z którym wchodzimy w końcowy etap pracy”.

Mural przedstawia szczyt Mount Everest i sylwetki himalaistów – patronów Szkoły Podstawowej nr 24: Wandy Rutkiewicz, Jerzego Kukuczki i Krzysztofa Wielickiego. Jest też czwarta sylwetka, która nie przedstawia konkretnej osoby. Ma symbolizować każdego, kto stara się zmierzyć ze swoim własnym „everestem”.

Foto: Włodzimierz Chrzanowski

Foto: Michał Lewandowski

Z pewnością zmierzył się z nim Piotr Przewoźnik, autor projektu muralu. Pierwszą wersję grafiki stworzył dwa lata temu, jeszcze jako uczeń SP nr 24. „Pani dyrektor Anna Damaschk wspierała pomysł Piotra – opowiada Marek Grela. – Ale gdy było już blisko realizacji, jedna z nauczycielek, pani Basia Tomaszewicz, która jest naszą merytoryczną podporą, zwróciła uwagę, że projekt przedstawia Mount Everest od strony chińskiej, podczas gdy Polacy wspinali się od strony nepalskiej. Piotrek stanął na wysokości zadania i zdecydował, że poprawi projekt. Razem z Martą [Piróg z Czary-Mury – red.] staraliśmy się dać mu wskazówki merytoryczne. Efekt okazał się znakomity, bo powstał projekt o wiele lepszy, dojrzały. Widać, jak Piotrek rozwinął się artystycznie przy tej pracy”.

Piotr Przewoźnik – obecnie piętnastoletni uczeń Liceum Plastycznego w Katowicach i znakomicie zapowiadający się młody artysta – nigdy nie zdobywał szczytów w Himalajach. Jednak na swój „everest” musiał się wspinać od najmłodszych lat. We wczesnym dzieciństwie zmagął się z chorobą nowotworową, a od 6. roku życia jego nogę zastępuje proteza. Co nie przeszkodziło mu stanąć na szczycie rusztowania i postawić pierwszych kresek na ścianie, gdy rozpoczynała się praca nad murem. Już niedługo projekt Piotra będzie można podziwiać w dużym formacie. Efekt zapowiada się imponująco.

„Chcemy, żeby ten Mount Everest »wyrastał« tutaj pośrodku tej przestrzeni – mówi Marek Grela. – Chcemy nawet troszkę tę ścianę »zgubić«, żeby przy pewnym świetle i pewnej pogodzie to niebo, które jest namalowane za górą, zlewało się z rzeczywistym niebem. Ale jest to też projekt skomplikowany, bardzo graficzny, zbudowany z bardzo wielu elementów, trójkątów. Nie mamy tu takiej swobody twórczej, jak np. przy malowaniu twarzy. Zrobiliśmy już wiele murali, ale przy każdym się czegoś uczymy”.

Nie zabraknie oczywiście elementów ceramicznych, z których znany jest duet Czary-Mury. „Będzie tu mozaika ceramiczna, również złożona z bardzo wielu trójkątów różnej wielkości – mówi Marta Piróg. – Chcemy uzyskać efekt chorągiewek charakterystycznych dla tamtego regionu i tych gór. Bardzo ważna będzie tu gra światła, żeby uzyskać efekt zwiewności. To bardzo wymagający projekt i mamy duże poczucie odpowiedzialności. Bo tym razem nie jesteśmy jego autorami, tylko wykonawcami”.

Na stronie Fundacji Polsat, której podopiecznym jest Piotr Przewoźnik, można przeczytać: „Jego największą pasją jest malowanie. Marzy, by pójść do szkoły plastycznej, a później dostać się na Akademię Sztuk Pięknych”. Cóż, pierwsze z tych marzeń już zrealizował i wydaje się, że jest na najlepszej drodze, by zdobyć kolejny „szczyt”.

Uroczyste odsłonięcie muralu jest planowane na 8 października. Projekt powstaje w ramach Budżetu Obywatelskiego.

Sylvia Witman

Foto: Grzegorz Krzysztofik

Muzyka świata i kosmosu

ROZMOWA Z MARKIEM MOSIEM

Otwarcie nowego sezonu artystycznego w tyńskiej sali koncertowej w Mediatece zapowiada się bardzo interesująco. Na scenie staną razem jedna z najlepszych kameralnych orkiestr na świecie oraz jeden z najwybitniejszych polskich wykonawców poezji śpiewanej.

Koncert AUKSO x Grzegorz Turnau, który odbędzie się 13 września, z pewnością warto sobie wpisać do kulturalnego kalendarza. Ale na tym nie koniec. Przeciwnie, to początek muzycznych wrażeń tej jesieni. O tym, co jeszcze nas czeka, opowiada Marek Moś, założyciel i dyrektor artystyczny AUKSO Orkiestry Kameralnej Miasta Tychy.

To nie pierwsza współpraca Orkiestry AUKSO z Grzegorzem Turnauem. Jaki program tym razem planujecie Państwo zaprezentować publiczności?

Oczywiście, że to nie nasze pierwsze spotkanie. Było ich już wiele, w różnych miejscach Polski. Grzegorz Turnau był gościem na naszym

jubileuszu dwudziestopięciolecia, gdy pod Żyrafą graliśmy koncert z wieloma różnymi artystami. W naszym wspólnym repertuarze mamy sporą liczbę utworów i są wśród nich także największe przeboje Grzegorza Turnaua. Ale są też mniej znane utwory, które powstały jakiś czas temu, inspirowane rysunkami na ścianie w domu jednego z muzyków, przyjaciół Grzegorza. Opowiadają o miejscowościach, zamkach i zakątkach w okolicach Krakowa. To bardzo ciekawy projekt muzyczny.

Teraz jesteśmy na etapie wyboru utworów do wrześniowego występu. Jak wspomniałem, repertuar jest bogaty, a decydujący głos będzie miał w tej sprawie oczywiście autor. Cieszymy się na ten wspólny występ, bo już jakiś czas nie graliśmy razem. Cieszę się, że właśnie od tego zaczniemy sezon. Mam nadzieję, że dla słuchaczy będzie to interesujące.

Zestaw AUKSO plus Grzegorz Turnau nam to gwarantuje. A po tym interesującym początkiem co czeka nas w dalszej części sezonu? Zdaje się, że jeszcze bardziej wzbogaci się oferta dla młodych słuchaczy.

Zgadza się. Do cyklu, który już przedstawialiśmy przez dwa ostatnie sezony, dojdzie nowy cykl: „Muzyki świata”. Od strony muzycznej zajmie się nim Piotr Steczek i mam nadzieję, że to będzie nowa, ciekawa propozycja

dla młodych ludzi w Tychach. Ona będzie zwrócona bardziej w stronę muzyki etno. Będziemy prezentowali muzykę z różnych kontynentów, stylistycznie właściwą dla różnych regionów świata.

Jak zwykle w pierwszy weekend października czeka nas też festiwal Auksodrone. Czego można się spodziewać?

Tak, w tym roku będzie to trzeci, czwarty i piąty października. W programie, jak co roku, będzie oczywiście kolejna opera Aleksandra Nowaka. Niestety autor libretta poprzedniej opery (Marcin Wicha – przyp. red.) odszedł od nas. To ogromna strata, bo oczywiście tę współpracę z radością byśmy kontynuowali. Ale na szczęście jednym z niezrealizowanych pomysłów Marcina Wicha zdecydował się zająć Paweł Sołtys. On napisał libretto do opery, która tym razem będzie miała premierę na tej edycji festiwalu. I umiejscowił tę operę gdzieś w przestrzeni między ziemią a tym, co nas otacza dookoła, kosmosem.

A więc daleko odeszliśmy już od lokalnego, śląskiego kontekstu trzech pierwszych oper z librettami Szczepana Twardocha.

O tak, tym razem będzie to zdecydowanie szersza perspektywa, wręcz kosmiczna. Nie ma tu już nic lokalnego. Oczywiście zaraz po festiwalu wchodzimy do studia i nagrywamy tę nową operę na płytę. W przyszłym roku zostanie ona wydana.

Co jeszcze na Auksodornie? Cieszę się bardzo, że w końcu doszło do współpracy z Józefem Skrzekiem, której obaj bardzo chcieliśmy. Spotykamy się często w różnych miejscach, ale jakoś nigdy wcześniej do tej współpracy nie doszło. Tak więc na tegorocznym festiwalu będzie nasze pierwsze muzyczne spotkanie. Będą to dwa koncerty; z Józefem Skrzekiem solo i także z nim w składzie zespołu SBB.

Na festiwalu pojawi się także Adam Bałdych, który przedstawi wspólny projekt z zespołem Ensemble Peregrina – to zespół, który śpiewa muzykę renesansu. Będzie także program specjalnie na tę okazję napisany przez Michała Górczyńskiego. To klarnecista kontrabasowy z zespołu Bastarda, który gościł u nas w zeszłym roku. Mamy także koncert poświęcony pamięci Andrzeja Chłopeckiego, jednego z najwybitniejszych polskich krytyków muzycznych. On przed laty był autorem programów *Aksamitna kurtyna*, w których ja także brałem udział, jeszcze jako muzyk Kwartetu Śląskiego. Utwory, które tam zabrzmiały, będziemy też grali w tym roku na festiwalu.

Co po Auksodrone jest jeszcze w planach na ostatnie miesiące tego roku?

Będą koncerty w cyklu AUKSO MODERN. Jest tu Kuba Więcek, jest Miłosz Pękala, czyli muzycy, z którymi tyska publiczność spotka się już nie po raz pierwszy. Jeśli chodzi o Mediatekę, to na razie chyba wszystko, natomiast w tym roku mamy jeszcze w perspektywie koncerty w innych miejscach w Polsce. Będziemy koncertować między innymi z zespołami Motion Trio, Kaliber 44, z Kasią Moś. Będziemy grać koncert po sąsiedzku w Łaziskach, mamy też zaplanowany występ na Festiwalu Trzy-Cztery w Warszawie. I takie są plany do końca tego roku.

A o tym, co będzie się działo w 2026 roku, porozmawiamy za kilka miesięcy.

Oczywiście.

Dziękuję za rozmowę.

rozmawiała Sylwia Witman

Foto: Grzegorz Krzysztofik

Ze zbiorów MDK Bogucice-Zawodziele

Szacunek w praktyce

NIE PRZEGAP

Tychy otwierają pierwszą żywą bibliotekę w ramach Festiwalu Szacunku. Poniżej rozmowa z Maciejem Bładą – społecznikiem, autorem książek, inicjatorem cyklu „Żywa biblioteka” w Tychach.

Piętnastego września w Miejskiej Galerii Sztuki OBOK będzie miała miejsce premiera nowego cyklicznego wydarzenia pod tajemniczą nazwą „Żywa biblioteka”. Opowiedz nam coś więcej o tej inicjatywie, podobno w innych miastach już się ona regularnie odbywa?

„Żywa biblioteka” powstała w 2000 roku w Danii z inicjatywy grupy młodzieżowej Stop the Violence podczas festiwalu Roskilde. Wydarzenie miało na celu przeciwdziałanie przemocy i uprzedzeniom poprzez otwarty dialog między czytelnikiem a „żywą książką”, czyli osobą reprezentującą marginalizowaną grupę społeczną lub taką, której w obiegowej opinii przyporządkowuje się jakiś stereotyp. W 2003 roku projekt został wdrożony w ramach programu Rady Europy, stał się narzędziem edukacji praw człowieka oraz budowania spójności społecznej. „Żywa biblioteka” zaczęła być realizowana w wielu krajach europejskich i poza nimi. Wydarzenie przypomina tradycyjną bibliotekę, istnieje katalog dostępnych „tytułów”, ale zamiast książek można „wypożyczyć” ludzką historię. „Czytacz” przez około trzydzieści minut rozmawia z „żywą książką”, zadaje pytania i mogą lepiej zrozumieć czyjeś doświadczenia. W Polsce już od 2007 roku metoda ta jest wykorzystywana w inicjatywach edukacyjnych i społecznych. „Żywa biblioteka” traktowana jest jako narzędzie edukacji antydyskryminacyjnej. Podglądając m.in. rozwój inicjatywy w Katowicach, zamarzyłem, żeby zostać jej organizatorem w naszym mieście.

Jesteś społecznikiem, autorem sześciu książek. Co w kontekście własnych obserwacji i doświadczeń zainspirowało Cię do zorganizowania „Żywej biblioteki” w Tychach?

Od lat jestem blisko ludzi i widzę, jak często rządzą nami stereotypy. Wiedziałem, jak łatwo przykleić komuś etykietę, a jak trudno naprawdę go posłuchać. Uważam, że mamy ogromne zapotrzebowanie na dialog i lekarze powinni go masowo przepisywać podczas każdej wizyty. Chciałem stworzyć przestrzeń, w której mieszkańcy mogą spotkać człowieka takim, jakim jest – bez filtrów, bez uprzedzeń. W mojej działalności oraz w pisaniu zawsze szukam tego, co ma szansę łączyć. „Żywa biblioteka” to właśnie takie mosty – rozmowy, które mają siłę zmieniać nas samych i nasze miasto. Zwłaszcza że Tychy wciąż opornie uczą się tolerancji, co pokazała ostatnia agresywna postawa części mieszkańców wobec Dnia Równości.

Skoro „Żywa biblioteka”, to spotkania z ludźmi doświadczającymi różnego rodzaju wykluczeń, kogo zaprosisz do nas?

Wśród naszych „żywych książek” będą: osoba z niepełnosprawnością ruchu, osoba z dziecięcym porażeniem mózgowym, seniorka, górniczka, aktywistka prozwierzęca, weganica, osoba aro-ace, matka dziecka z niepełnosprawnością intelektualną, aktor z kryminalną przeszłością oraz wytatuowany społecznik.

A czy istnieje jakiś regulamin „żywej”? Podstawowe zasady „wypożyczania”?

Tak. Rozmowa trwa zwykle około trzydziestu minut i ma charakter prywatny – nie nagrywamy, nie oceniamy, nie powtarzamy dalej usłyszanego historii. Można pytać o wszystko, ale w sposób taktowny i pełen zrozumienia. Zarówno czytelnik, jak i „książka” mogą w każdej chwili zakończyć spotkanie. Cała idea polega na tym, by nie patrzeć na „okładkę”, lecz wsłuchać się w prawdziwą opowieść drugiego człowieka.

Jakiego długoterminowego efektu spodziewasz się po wdrożeniu tego cyklu do Tychów?

Długoterminowym efektem powinno być budowanie większej otwartości, empatii i wzajemnego zrozumienia między mieszkańcami. Marzy mi się, żeby Tychy były miejscem, w którym dialog staje się naturalną częścią życia społecznego, a różnorodność siłą, nie powodem do podziałów. Obiecuję aplikować dwie edycje „żywej” w ciągu roku jako dawki przypominające.

Dziękuję za rozmowę.

Do „Żywej biblioteki” zapraszamy 15 września 2025 od 15.30 do 20.00 w Miejskiej Galerii Sztuki OBOK.

rozmawiała Dominika Porwit

Foto: Klaudyna Schubert

Inauguracja sezonu w Teatrze Małym

POLECAMY

13 września w Teatrze Małym zainauguowany zostanie nowy sezon artystyczny. Po raz kolejny wydarzenie to wpisze się w szczególny kontekst 15. Nocy Teatrów Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, kiedy to kilkanaście scen regionu otwiera jednocześnie swoje drzwi, zapraszając widzów do wspólnego świętowania sztuki teatru.

W Tychach tego dnia odbędą się trzy spotkania warsztatowe adresowane do różnych grup odbiorców, a na zakończenie zaprezentowany zostanie spektakl mistrzowski w wykonaniu doskonale znanej tyskiej publiczności Agnieszki Przepiórskiej.

Już o godzinie 13.00 na Scenie Kameralnej w Pasażu Kultury Andromeda odbędą się teatralno-muzyczne warsztaty dla dzieci w wieku od 6 do 12 lat – „Nuty w teatrze”. To okazja, by wyruszyć w muzyczną podróż po scenach świata, w której śpiew, gra na instrumentach i taniec łączą się z elementami improwizacji i gry aktorskiej. Zajęcia poprowadzą pedagogożki Alina Adamczyk i Aleksandra Konieczny, które na co dzień łączą teatr z muzykoterapią.

Również o godzinie 13.00, w Pokoju Edukacji Twórczej (mieszczącym się w siedzibie teatru przy ulicy Hłonda 1) rozpocznie się „Teatr uważności” – warsztaty wytnieniowe dla dorosłych. Przez dwie godziny uczestnicy będą badać język ciała i sztukę improwizacji, tworząc mikro-etiudy ruchowe, a przy tym ucząc się uważności wobec własnych reakcji. Spotkanie poprowadzi Aniela Kokosza – tancerka i choreoterapeutka, działająca na pograniczu tańca, sztuk performatywnych i nauk o ciele.

Popołudnie należy do rodzin z najmłodszymi dziećmi. O godzinie 16.00 w Pokoju Edukacji Twórczej rozpocznie się koncert *Sztuka*

relaksu w wykonaniu Magdaleny Szerugi – gitarzystki i muzykoterapeutki. Wydarzenie skierowane jest do dzieci w wieku od 2 do 5 lat oraz ich opiekunów. Kameralny koncert, wzbogacony o brzmienia mis tybetańskich, dopełni część interaktywna – kąsek relaksu z elementami sensorycznymi, który stanie się miejscem wspólnej improwizacji (przy filiżance dobrej herbaty).

Udział w warsztatach jest bezpłatny, jednak ze względu na ograniczoną liczbę miejsc obowiązują wcześniejsze zapisy (szczegółowe informacje na stronie internetowej teatru).

Punktem kulminacyjnym inauguracji sezonu artystycznego w Teatrze Małym będzie spektakl mistrzowski *Nazywam się Anna Walentynowicz*. O godzinie 18.00 na dużej scenie teatru wystąpi Agnieszka Przepiórska w przedstawieniu będącym produkcją Teatru Łaźnia Nowa i Domu Spotkań z Historią. To opowieść o jednej z najważniejszych postaci polskiej historii powojennej – robotnicy ze Stoczni Gdańskiej, współzałożycielce Wolnych Związków Zawodowych, kobiecie nieugiętej, a jednocześnie mierzącej się przez całe życie z poczuciem osamotnienia.

Spektakl nie jest jedynie rekonstrukcją biografii, lecz także próbą ukazania, z jaką siłą i determinacją Walentynowicz walczyła o swoje miejsce w świecie, który przez dekady zdominowany był przez męskie narracje i hierarchie. Przepiórska tworzy portret bohaterki, w którym hart ducha miesza się z kruchością, a legenda „matki Solidarności” ukazana jest od strony prywatnych pytań i wątpliwości. To teatr żywy, intensywny, pulsujący emocjami. Nieprzypadkowo spektakl prezentowany jest na inaugurację, bo jego tematyka doskonale koresponduje z motywem przewodnim nadchodzącego sezonu, którym będzie „kobiecość” i jej różne oblicza.

Więcej o repertuarze i planach artystycznych na sezon 2025/2026 w kolejnym, październikowym wydaniu „Ram Kultury”.

Marcin Stachoń

Muzyka, która płynie

TERAZ GRAMY

Tyskie lato już po raz kolejny udowodniło, że kultura w plenerze ma wyjątkowy smak i że muzyka najpiękniej brzmi pod gołym niebem.

Wszystko zaczęło się jeszcze w czerwcu – od powrotu w wielkim stylu Święta Miasta Tychy. Park Solidarności przez dwa dni tętnił koncertami i spotkaniami, w których udział wzięły całe rodziny. Na scenie pojawili się m.in. Majka Jeżowska, Sławomir, Happysad, CLEO, Łydką Grubasa, Lanberry czy Paktofonika z Live Bandem. Były też występy lokalnych artystów i wspólne świętowanie miasta, które na nowo odkryło swoją muzyczną energię.

Lipiec i sierpień należały do cyklu „Muzyczne wieczory nad jeziorem”. W każdy piątkowy wieczór o godz. 20.00 publiczność miała okazję spotkać się z innym zespołem i świeżym repertuarem – od autorskiej piosenki Janusza Radka, przez jazzowe brzmienia Ireneusza Krosnego, argentyńskie

standardy projektu *Z harfą w tle*, aż po alternatywne dźwięki zespołu Chłodno czy folkowe opowieści Dobrego Łotra. Muzyka łączyła się tu z pejzażem Paprocany, tworząc niepowtarzalną atmosferę letnich wieczorów.

W drugiej połowie sierpnia Tychy zamieniły się w stolicę szant. Port Pieśni Pracy przyciągnął żeglarzy, muzyków i fanów morskich opowieści. Od kameralnych koncertów w pubie Pod Browarem, przez wielką scenę na Dzikiej Plaży, aż po rodzinne granie w niedzielne popołudnie – wszędzie słyszać było wspólne refreny. Wystąpili m.in. Perły i Łotry, Cztery Refy, Ryczące Dwudziestki, Carrantuohill i Atlantyda, a finałowe odśpiewanie *Pożegnania Liverpoolu* znów połączyło widzów i artystów w jedną wielką załogę.

Choć wakacje dobiegają końca, koncertowe lato w Tychach jeszcze się nie kończy. W ramach finału „Muzycznych wieczorów nad jeziorem” 5 września usłyszymy zespół Svita, który zabierze nas w świat fantasy folku. Dzień później – 6 września – Paprocany wypełni moc rockowych brzmień podczas festiwalu Rock na Plaży. Najpierw konkurs młodych kapel, później koncerty Big Bit Kid i Dziwnej Wiosny, a wieczorem rockowa kulminacja: Nocny Kochanek i niezastąpiony Dżem.

To lato pokazuje, że w Tychach muzyka nie ma daty ważności. Jeszcze długo po wakacjach będzie w nas brzmieć echo wspólnych koncertów, które uczyniły Paprocany i całe miasto miejscem spotkań i muzycznych wrażeń.

Daria Gawrońska
Miejskie Centrum Kultury w Tychach

W dobrym tonie z AUKSO

TERAZ GRAMY

Nowy sezon koncertowy z AUKSO Orkiestrą Kameralną Miasta Tychy przyniesie koncerty z cenionego cyklu AUKSO MODERN z udziałem wybitnych, i niejednokrotnie już zachwycających tyszan, solistów oraz bogatą ofertę koncertów i warsztatów edukacyjnych skierowanych do młodych melomanów. Tradycyjnie powróci również festiwal Auksodrone ze świeżym spojrzeniem na muzykę najnowszą.

Sezon rozpocznie koncert z udziałem Grzegorza Turnaua, jednego z najbardziej rozpoznawalnych polskich artystów sceny poetyckiej i piosenki autorskiej, którego twórczość łączy elementy jazzu, muzyki klasycznej i poezji śpiewanej. Turnau powróci do Tychów 13 września, by zaprezentować publiczności projekt *Kiedyś nadejdzie taki dzień*. Na pierwszym planie zabłysną tego wieczoru piękne melodie, zarówno te, które publiczność doskonale zna z największych przebojów artysty (m.in. *Między ciszą a ciszą*, *Bracka*, *Cichosza*), jak i te, które pozostawały niesłusznie w cieniu.

Podczas listopadowej odsłony AUKSO MODERN w tyskiej Mediatece zagra Kuba Więcek – urodzony w Rybniku, wykształcony w Amsterdamie i Kopenhadze saksofonista i kompozytor, jedna z najbardziej charakterystycznych postaci młodego polskiego jazzu. W programie koncertu

usłyszymy dzieło skomponowane przez Więcka na saksofon, elektronikę i orkiestrę smyczkową AUKSO. Utwór, w którym artysta eksperymentuje z beatami, piosenkami, muzyką klasyczną i improwizacją, miał swoje prawykonanie na festiwalu Auksodrone w 2022 roku i ponownie zabrzmiał w tyskiej Mediatece 8 listopada.

W grudniu z AUKSO wystąpi Miłosz Pękala, jeden z najbardziej fascynujących perkusistów, wybitny muzyk i kompozytor. W 2023 roku na zamówienie festiwalu Auksodrone Pękala przygotował utwór o wszystkim mówiącym tytule *Muzyka na smyczki, perkusję i urządzenia elektroniczne*. Kompozycja składa się z sześciu ogniw, w których solista kolejno eksploduje instrumentarium perkusyjne od wibrafonu i marimby, przez zestaw multiperkusyjny, złożony z membranofonów i idiofonów o nieokreślonej wysokości dźwięku, po hand pan i anklungi. Bezpośrednią inspiracją estetyczną przyświecającą kompozytorowi był świat gier komputerowych jego dzieciństwa (lata 80.) oraz muzyka perkusyjna i elektroniczna Iannis Xenakisa. Rewelacyjne studium bębnow, talerzy, werbli, tom-tomów, płytek metalowych i drewnianych oraz udzielających się słuchaczom do brych wibracji! Miłosz Pękala wystąpi w Mediatece 6 grudnia, warto więc już teraz zaopatrzyć się w mikołajkowy prezent gwarantujący pełnię doznań artystycznych.

Bilety na koncerty AUKSO można kupić na stronie Ticketmaster.pl, ze szczegółowym programem można zapoznać się na stronie www.aukso.pl

Agnieszka Lakner

Foto: Justyna Stolfik-Binda

Noc w teatrze? Koniecznie!

POZA RAMY

Jest taka jedna, jedyna w roku noc, kiedy wszystkie teatry w regionie otwierają wieczorową porą swoje podwoje i zapraszają na niezwykle atrakcje i wydarzenia. Ta noc w tym roku przypada w sobotę, 13 września. Przed nami 15. edycja Nocy Teatrów GZM.

To wyjątkowe wydarzenie, na które miłośnicy teatrów czekają cały rok. I nic dziwnego, bo w tę noc można zobaczyć najlepsze spektakle w atrakcyjnych cenach, wziąć udział w ciekawych warsztatach, zwiedzić ulubione teatry i porozmawiać z popularnymi aktorami. Piętnasta edycja i piętnaście instytucji teatralnych, a wszystkie przygotowały na tę okoliczność specjalne programy.

W Teatrze Śląskim w Katowicach w sobotnie popołudnie i wieczór będzie można wziąć udział w magicznej podróży po teatralnych zakamarkach w towarzystwie wyjątkowych przewodników – aktorów Teatru Śląskiego. Podzielią się oni wspomnieniami i anegdotami z teatralnego świata. Podczas tej podróży będzie można stanąć na największej scenie dramatycznej na Śląsku i zajrzeć za jej kuliszy. Ale to nie wszystko – przygotowano także warsztaty aktorskie, podczas których każdy chętny będzie mógł spróbować swoich sił na scenie, a praktycznych rad udzielać będzie Marek Rachoń, aktor i dyrektor Szkoły Aktorskiej. Aktorom potrzebne są stroje, i te będzie można zobaczyć na wystawie kostiumów. Znajdziemy

tam stroje bogate i pełne przepychu, ale także zupełnie zwyczajne; te z najnowszych sztuk, ale i te bardzo stare i zapomniane. Odbędą się także warsztaty plastyczne, podczas których młodszy wielbiciel teatru, pod okiem teatralnych plastyczek, będą tworzyć plakaty w rozmiarze XXL. Wieczór zwieńczy pokaz spektaklu *Wieloryb* w reż. Ceziego Studniaka.

Zupełnie inne atrakcje na Noc Muzeów 2025 przygotowała Opera Śląska w Bytomiu, wszak to teatr, ale inny niż wszystkie – w tańcem i śpiewem, nie może ich zabraknąć i w tę wyjątkową noc. Młodszy i starsi będą mogli wziąć udział w warsztatach baletowych, a zmęczone tanecznymi ćwiczeniami ciało będzie można rozciągnąć w blasku księżyca, podczas stretchingu prowadzonego przez Ellen Bremer, tancerkę baletu Opery Śląskiej pochodzącą z Australii. Ci, którzy boją się bolących po balecie stóp, wybrać mogą zajęcia ze śpiewu i dykcji albo zobaczyć operowe kostiumy i instrumenty na przygotowanej wystawie. Nikt nie powinien jednak rezygnować z największej atrakcji tej nocy – a mianowicie poszukiwań osławionego upiora w zakamarkach opery, przy okazji można poznać operę od kuchni. To dopiero późnym wieczorem, a wcześniej spektakl *Aida* Giuseppe Verdiego, jedna z najbardziej widowiskowych oper.

Wielbiele przedstawiń muzycznych powinni też zajrzeć do Teatru Rozrywki w Chorzowie. Tam jednocześnie odbędą się aż dwa spektakle i koncert. Na obu scenach i we foyer teatru. W najdalszych i najmniej-szych zakamarkach teatru trwać będzie w tym czasie gra terenowa *W labiryncie Wilczego Księżyca*. *Escape moon* – zabawa z emocjami, logiką i czasem. Wizyta w Teatrze Rozrywki to także niepowtarzalna okazja do zdobycia oryginalnych elementów kostiumów, odbędzie się ich wyprzedaż.

Równie ciekawe atrakcje czekają na chętnych we wszystkich pozostałych placówkach teatralnych w regionie. Ich repertuar można znaleźć na stronie nocteatrowgzm.pl. Co ważne, 13 września do wszystkich teatrów będzie można dojechać za darmo, korzystając z autobusów, tramwajów, trolejbusów Transport GZM.

Justyna Stolfik-Binda

KALENDARIUM

WRZESIEŃ 2025

1 18.00

POKAZ FILMU

Małe miłości (2024)

reż. Celia Rico Clavellino
Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 32 780 32 03
pasazkulturyandromeda@
teatrmaly.tychy.pl

5 17.00

KABARET

Kabaret Smile Contra

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hlonda 1

Kabaret Smile

140 zł, 160 zł

Kolejny występ:
5 września, godz. 20.00

Bilety: kupbilecik.pl, biletyna.pl

5 19.30

SPEKTAKL

XI Festiwal Teatrów
Niezależnych
Andromedon

Zjadacz grzechów

reż. Piotr Chlipalski, Pjoter

pl. Wolności

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki oraz
Teatr HoM

Wstęp wolny

6 11.00

OPROWADZANIE

Poznaj Stadion Miejski i Tyską Galerię Sportu

Prowadzenie: Borys Kymona

Tyska Galeria Sportu
ul. Edukacji 7

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 515 717 430 (także SMSem)
k.hajduk@tgs.tychy.pl

4 10.00

SPEKTAKL

XI Festiwal Teatrów
Niezależnych
Andromedon

Tymek

reż. Marcin Marzec, Teatr
Barnaby

Gemini Park Tychy
ul. Towarowa 2

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki oraz
Teatr HoM

Wstęp wolny

Kolejny spektakl:
4 września, godz. 17.00

5 18.00

WYKŁAD

XI Festiwal Teatrów
Niezależnych
Andromedon

Bellmer, za zasłoną

Poprowadzi: Sylvia Lajbig,
Suka OFF

Galeria Na Wolności
pl. Wolności 3

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki oraz
Teatr HoM

Wstęp wolny

5 20.00

KONCERT

Muzyczne Wieczory nad
Jeziorem

Fantasy folk

Svita Julia Jagos – wokół
skrzypce
Agnieszka Pawełczyk
– wokół, skrzypce
Rafał Dziewiątko – gitara, flet
Paweł Dyjan – cymbały, lira
korbową, bębny
Andrzej Żydek
– perkusjonalia conga, cajon
Kuba Krzus – gitara basowa
akordeon, kontrabas

Paprocany Ośrodek
Wypoczynkowy

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

6 15.00

KONCERT

Rock na Plaży 2025

koncerty konkursowe:

Batna
Snowblind
Funkin' Good

Paprocany Dziką Plażą

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

5 10.00

SPEKTAKL

XI Festiwal Teatrów
Niezależnych
Andromedon

Kalamona

reż. Marcin Marzec, Teatr
Barnaby

Gemini Park Tychy
ul. Towarowa 2

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki oraz
Teatr HoM

Wstęp wolny

Kolejny spektakl:
5 września, godz. 17.01

5 19.00

WERNISAŻ

XI Festiwal Teatrów
Niezależnych
Andromedon

Piotr Węgrzyński

Puppenhaus

malarstwo

Galeria Na Wolności
pl. Wolności 3

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki oraz
Teatr HoM

Wstęp wolny

Wystawa potrwa do 7.09.2025

5 20.30

WERNISAŻ

XI Festiwal Teatrów
Niezależnych
Andromedon

Pjoter

Zjadacz szeptów

instalacja

Galeria Na Wolności
pl. Wolności 3

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki oraz
Teatr HoM

Wstęp wolny

Wystawa potrwa do 7.09.2025

6 16.00

SPEKTAKL

XI Festiwal Teatrów
Niezależnych
Andromedon

O piecuchu najwspanialszym na świecie

reż. Marcin Marzec, Teatr
Barnaby

Gemini Park Tychy
ul. Towarowa 2

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki oraz
Teatr HoM

Wstęp wolny

6 16.30

KONCERT

Rock na Plaży 2025

Big Bit Kid

Jakub Struzik – wokół, gitara basowa

chórki

Adam Struzik – wokół, gitara elektryczna, chórki

Mariusz Kokoszka – wokół

gitara elektryczna, chórki

Adrian Marzec – bębny

instr. perkusyjne

Paprocany
Dzika Plaża

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

6 19.30

SPEKTAKL

XI Festiwal Teatrów
Niezależnych
Andromedon

Voyages contemporaires

reż. Bartłomiej Ostapczuk
Teatr Warszawskiego
Centrum Pantomimy

pl. K.K. Baczyńskiego

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki oraz
Teatr HoM

Wstęp wolny

7 17.00

SPEKTAKL

XI Festiwal Teatrów
Niezależnych
Andromedon

Marionetarium pana Pinezki

reż. Przemysław Grzędziela
Teatr Pinezka

pl. K.K. Baczyńskiego

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki oraz
Teatr HoM

Wstęp wolny

7 19.00

SPEKTAKL

XI Festiwal Teatrów
Niezależnych
Andromedon

Bal

reż. Jerzy Zoń, Teatr KTO

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hlonda 1

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki oraz
Teatr HoM

20 zł

Bilety: festiwalandromedon@gmail.com

6 17.00

KONCERT

XI Festiwal Teatrów
Niezależnych
Andromedon

Mariusz Gola

pl. K.K. Baczyńskiego

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki oraz
Teatr HoM

Wstęp wolny

6 21.00

KONCERT

Rock na Plaży 2025

Dżem

Sebastian Riedel – wokół
gitara, harmonijka ustna

Adam Otręba – gitara

Benedykt „Beno” Otręba

– gitara basowa, wokół

Jerzy Styczyński – gitara

Zbigniew Szczerbiński

– perkusja

Janusz Borzucki – instr.

klawiszowe

Paprocany
Dzika Plaża

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

7 18.00

SPEKTAKL

XI Festiwal Teatrów
Niezależnych
Andromedon

Przygody Wieśka i Cześka. Jak Czesiek i Wiesiek oddali księżyc

reż. Wiktor Malinowski, Teatr
Delikates

pl. K.K. Baczyńskiego

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki oraz
Teatr HoM

Wstęp wolny

7 20.30

SPEKTAKL

XI Festiwal Teatrów
Niezależnych
Andromedon

Lot nad kukuczym gniazdem

reż. Jakub Kabus

pl. K.K. Baczyńskiego

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki oraz
Teatr HoM

Wstęp wolny

6 17.30

KONCERT

Rock na Plaży 2025

Dziwna Wiosna

Dawid Karpiuk – wokół

gitara

Wojciech Traczyk – bas

Michał Młyniec – perkusja

Paprocany
Dzika Plaża

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

6 21.00

SPEKTAKL

XI Festiwal Teatrów
Niezależnych
Andromedon

Die Puppe

reż. Piotr Węgrzyński
Suka Off

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hlonda 1

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki oraz
Teatr HoM

20 zł

Spektakl dla widzów dorosłych

Bilety: festiwalandromedon@gmail.com

7 18.00

FESTYN

Dożynki Miejskie 2025

Kabaret Koń Polski

sala Stowarzyszenia Koła
Gospodyń w Tychach
Urbanowicach
ul. Przejazdowa 8

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

9 16.30

ANIMACJE

Budżet Obywatelski

Wesołe dzieciaki – warsztaty dla dzieci z osiedla A

W krainie eksperymentów

Parafia pw. Miłosierdzia
Bożego
ul. gen. W. Andersa 25

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

Kolejne animacje:
16, 23, 30 września, godz. 16.30

Zapisy: 32 438 20 67
mck@mck.tychy.pl

6 19.00

KONCERT

Rock na Plaży 2025

Nocny Kochanek

Krzysztof Sokołowski
– wokół

Arkadiusz Majstrak – gitara

Robert Kazanowski – gitara

Artur Pochwała – bas

Artur Żurek – perkusja

Paprocany
Dzika Plaża

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

7 18.00

KONCERT

Budżet Obywatelski

Cykl koncertów – Cztery pory roku

Lato

Orkiestra Symfoniczna

Afidare Musicae

Paweł Lelek – dyrygent

Parafia pw. Miłosierdzia
Bożego

ul. gen. W. Andersa 25

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

10 18.00

SPOTKANIE

Tury Kultury

Anna Jurkšztowicz

Prowadzenie: Marcin
Michrowski

Miejska Biblioteka Publiczna
w Tychach
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

11 15.00

SPOTKANIE

Budżet Obywatelski

Dzień Seniora na Wartogłowcu

Prowadzenie: Mariusz Morkisz

Restauracja Irys
ul. Dzwonkowa 60

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 32 438 20 61
32 438 20 62

13 13.00

WARSZTATY

Noc Teatrów GZM

Nuty w teatrze

teatralno-muzyczne
warsztaty dla dzieci

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 32 780 32 03
anna.bialon@teatrmaly.tychy.pl

13 13.00

WARSZTATY

Noc Teatrów GZM

Teatr uważności

warsztaty wytchnieniowe
dla młodzieży i dorosłych

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hlonda 1

Teatr Mały w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 32 780 32 03
anna.bialon@teatrmaly.tychy.pl

13 15.00

FESTYN

Budżet Obywatelski

Festyn na osiedlu Z

teren Szkoły Podstawowej
im. gen. J. Ziętka nr 40
ul. A. Zgrzebnioka 45

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

13 16.00

WERNISAŻ

Pracuj z nami, ucz się u nas, baw się z nami!

Fabryka Samochodów
Małolitrażowych Zakład nr 2
w Tychach

Muzeum Miejskie w Tychach
pl. Wolności 1

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 887 450 212 (także SMSem)
g.oleksy@muzeum.tychy.pl

Oprowadzanie kuratorskie:
18 września, godz. 16.00
19 września, godz. 17.00
20 września, godz. 11.00 i 13.00

Wystawa potrwa do 31.01.2026

13 16.00

WARSZTATY

Noc Teatrów GZM

Sztuka relaksu

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hlonda 1

Teatr Mały w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 32 780 32 03
anna.bialon@teatrmaly.tychy.pl

13 17.30

KONKURS

In the Silesian Sky

V Zawody Balonowe o Puchar Marszałka Województwa Śląskiego

wydarzenie towarzyszące:
Motoserce Tychy 2025

Park Miejski Solidarności
al. Niepodległości 106

Instytucja Kultury Ars Cameralis Silesiae
Superioris

Wstęp wolny

Loty konkursowe odbędą się
o godz. 6.30 i 17.30

13 18.00

SPEKTAKL

Noc Teatrów GZM

Nazywam się Anna Walentynowicz

Teatr Łaźnia Nowa

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hlonda 1

Teatr Mały w Tychach

30 zł

Bilety: kasa Teatru Małego

13 19.00

KONCERT

Aukso Modern

AUKSO x Grzegorz Turnau

Grzegorz Turnau – fortepian
Leszek Szerba – saksofon
AUKSO – Orkiestra
Kameralna Miasta Tychy
Marek Moś – dyrygent

Mediateka
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

AUKSO – Orkiestra Kameralna Miasta Tychy

70 zł, 100 zł

Bilety: ticketmaster.pl lub Mediateka

15 15.30

SPOTKANIE

Festiwal Szacunku

Żywa biblioteka

Miejska Galeria Sztuki OBOK
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Maciej Błada

Wstęp wolny

15 19.00

KONCERT

Gościnnie

Stare Dobre Małżeństwo

Krzysztof Myszkowski
– wokal, harmonijka, gitara
Tomasz Pierzchniak
– kontrabas, bas, stick
Wojciech Czemplik
– skrzypce, mandolina
Bolesław Pietraszkiewicz
– gitary

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hlonda 1

Teatr Mały w Tychach

160 zł

Bilety: biletyna.pl

18 17.00

WYKŁAD

To jest sztuka!

Podwójne życie Paryża. Henri de Toulouse-Lautrec

Prowadzenie: Katarzyna
Czapla-Durska

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hlonda 1

Teatr Mały w Tychach

18 17.00

WARSZTATY

Budżet Obywatelski

Warsztaty arty- styczne dla dzieci na osiedlu T

Jesienne gnomy

Szkoła Podstawowa nr 7
im. Powstańców Śląskich
w Tychach
ul. L. Tołstoja 1

Klub Wilkowyje MCK

Wstęp wolny

Zapisy (od 4 września): 691 770 344

19 17.00

SPEKTAKL

Gościnnie

Francuski numerek

reż. Jakub Przebindowski

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hlonda 1

COPA Agencja Artystyczna

120 zł, 140 zł

Kolejny spektakl:
19 września, godz. 20.00

Bilety: kupbilecik.pl
biletyna.pl

19 18.00

WERNISAŻ

Piotr Bąk

Ukryte pomiędzy

rysunek

Miejska Galeria Sztuki OBOK
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

Wstęp wolny

Wystawa potrwa do 24.10.2025

20 10.00

SZACHY

Otwarty Turniej Szachowy w Wilkowyjach

Prowadzenie i sędziowanie:
Kazimierz Stryjski

Klub Wilkowyje MCK
ul. Szkolna 94

Klub Wilkowyje MCK

Wstęp wolny

Zapisy w dniu turnieju u sędziego

20 11.00

OPROWADZANIE

Stadion Zimowy, jakiego nie znacie

Prowadzenie: Kamil Hajduk
i Borys Kymona

zbiórka przed pubem
sportowym Iglo
ul. gen. Ch. de Gaulle'a 2

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 515 717 430 (także SMSem)
k.hajduk@tgs.tychy.pl

20 17.00

SPOTKANIE

Budżet Obywatelski

Dzień Seniora na osiedlu A

Parafia pw. Miłosierdzia
Bożego
ul. gen. W. Andersa 25

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 32 438 20 61
32 438 20 67

21 17.00

KONCERT

Koncerty Magdaleńskie

Potęga współbrzmienia

Ewa Zaborny-Strządała
– skrzypce
Daniel Strządała – organy

Parafia pw. św. Marii
Magdalen
ul. ks. K. Damrota 62

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

22 17.00

WARSZTATY

Warsztaty rodzinne

Jesienne gnomy

Prowadzenie: Marta
Kasprzyk

Klub Wilkowyje MCK
ul. Szkolna 94

Klub Wilkowyje MCK

Wstęp wolny

Zapisy (od 8 września): 691 770 344
klub@mck.tychy.pl

22 18.00

POKAZ FILMU

Andromeda – kino, jakie znamy

Bestie (2022)

reż. Rodrigo Sorogoyen

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 32 780 32 03
pasazkulturyandromeda@
teatrmały.tychy.pl

24 9.00

SPEKTAKL

bracia Grimm

Królowna Śnieżka i siedmiu krasnoludków

reż. Anna Białoń, Teatr Mały
w Tychach

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hlonda 1

Teatr Mały w Tychach

20 zł

Kolejny spektakl dla grup:
24 września, godz. 11.00
25 września, godz. 9.00 i 11.00

Zapisy:
anna.bialon@teatrmały.tychy.pl

24 11.00

OPROWADZANIE

Szlakiem produkcyjnym FSM

spacer po terenie dawnej
Fabryki Samochodów
Małolitrażowych w Tychach

Muzeum Miejskie w Tychach
pl. Wolności 1

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Prowadzenie: Agata Berger-
Połomska, Jan Różycki, Piotr Moćko
Urszula Polubiec, Krzysztof Kania
pracownicy FCA Poland

Zapisy: 887 450 212 (także SMSem)
a.woszczynska@muzeum.tychy.pl

24 18.00

SPOTKANIE

Tury Kultury

Małgorzata Foremniak

Prowadzenie: Andrzej
Kurdziel

Miejska Biblioteka Publiczna
w Tychach
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

25 17.00

WARSZTATY

Twórczy Relaks

Siła koloru

Prowadzenie: Sylwia
Doktorczyk

Klub Wilkowyje MCK
ul. Szkolna 94

Klub Wilkowyje MCK

Wstęp wolny

Zapisy (od 11 września): 691 770 344
klub@mck.tychy.pl

25 18.00

SPOTKANIE

Mozaika Górnośląska

Spotkanie z prof. Ryszardem Kaczmarkiem

wokół publikacji *Czy jestem Niemcem?*

Muzeum Miejskie w Tychach
pl. Wolności 1

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Prowadzenie: Agata Berger-
Połomska

Zapisy: 887 450 212 (także SMSem)
g.oleksy@muzeum.tychy.pl

26 18.00

SPOTKANIE

Budżet Obywatelski

Wieczór taneczny w dzielnicy Wartogłowiec

Restauracja Irys
ul. Dzwonkowa 60

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 32 438 20 61, 32 438 20 62

27 11.00

WARSZTATY

Aukso4Kids

Bajkogramie

Dawno, dawno temu...

Mediatek
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

AUKSO – Orkiestra Kameralna Miasta Tychy

30 zł

Bilety: ticketmaster.pl lub Mediateka
na godzinę przed koncertem

28 17.00

KONCERT

Impreza gościnna

Koncert muzyki filmowej

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hlonda 1

Agencja Impresariat Online

150 zł

Bilety: kasa Teatru Małego
kupbilecik.pl, biletyna.pl

Foto: Agnieszka Seidel-Kożuch

Rzecz o przemijaniu, która naprawdę porusza

RECENZJA

Młodość i śmierć. Śmiech i łzy. Poważne tematy i lekki ton. Oszczędność formy i bogactwo treści. Spektakl kontrastów, o którym trudno zapomnieć. To *Oskar i pani Róża* w Teatrze Małym w Tychach.

Spektakl wyreżyserował Lech Mackiewicz. Jak sam mówi, to próba zmierzenia się z pytaniami, które w sobie nosi i które nieobce są większości z nas. Na temat ważności naszego czasu na ziemi, sensu istnienia, tego, czy jest coś dalej, czy istnieje Bóg, a jeśli tak, dlaczego pozwala na pewne rzeczy. A tłem do tych rozważań jest powieść Érica-Emmanuela Schmitta. *Oskar i pani Róża* to historia dziesięcioletniego chłopca umierającego na białaczkę. Zbuntowany przeciwko rodzicom, lekarzom i całemu światu Oskar próbuje pogodzić się z tym, co nieuniknione. A pomaga mu w tym jedna z wolontariuszek odwiedzających dzieci w szpitalu, pani Róża. W książce Schmitta Róża jest starszą panią, a w adaptacji Lecha Mackiewicza to młoda kobieta, która wspomina swojego podopiecznego, czyta jego listy do Boga i na tym wspomnieniu opierają się ramy przedstawienia. Zabieg „odmłodzenia” pani Róży przyniósł wiele korzyści – relacja głównych bohaterów staje się autentyczniejsza, pozbawiona moralizatorskiego tonu dojrzałej matrony. Tu czuje się przyjaźń i wzajemne zainteresowanie. Róża razem z Oskarem odbywa podróż życia, przy okazji sama dojrzewa i doświadcza całej palety uczuć i refleksji.

W postać Róży w spektaklu wciela się Alicja Stasiewicz, Oskara gra James Malcom. I oboje robią to naprawdę dobrze. Trudno nie oprzeć się urokowi pełnej życia i wyluzowanej Róży i wierzyć, że Oskar umiera tylko na scenie. Z tragizmu tego umierania wyrwa go jego opiekunka. Zachęca chłopca, by swoje żale i smutki wylał w listach do Boga. By w Niego wierzył i tym samym zyskał nadzieję, że to nie koniec i że nie jest

sam. A przede wszystkim proponuje mu podróż w czasie. Jeden dzień to dziesięć lat. Tym sposobem Oskar w kilka dni może przeżyć całe życie. Każda dekada ma własny czas, a widzowie przeżywają ją razem z bohaterami. I w tej podróży każdy odnajdzie siebie i swoje etapy życia razem ze wszystkimi ich charakterystycznymi cechami, przygodami, radościami i smutkami. W tej podróży widz ogląda siebie jak w lustrze, i czasem ten widok wywołuje uśmiech, a czasem nostalgię i wzruszenie. W ten sposób przechodzimy z Oskarem przez życie, aż do jego końca. I niech Was nie zwiedzie smutny finał tej historii, spektakl na pewno nie należy do ciężkich i dołujących. Choć wywołuje w oczach łzy, to nie zawsze wynikają one ze smutku, a śmiech na widowni pojawia się tak samo często. To przedstawienie niezwykle emocjonalne. To wręcz prawdziwy rollercoaster uczuć, a podbijają je niezwykle trafnie dobrana muzyka i oprawa świetlna. Na szczególną uwagę zasługuje scenografia autorstwa Natalii Kołodziej. Jej prostota, wręcz ascetyczność, nadaje spektaklowi niezwyklełego klimatu, a przede wszystkim podkreśla jego emocjonalność i istotę podejmowanych tematów. Widać tu niezwykle wyczucie autorki, w pełni świadomej, że nie o gadżety, efekty specjalne i wizualność w tym spektaklu chodzi. Niezwykłą delikatnością i subtelnością wykazał się także reżyser Lech Mackiewicz, który podejmuje tematy poważne i trudne, często bardzo osobiste, w sposób nienachalny i nie uwierający. Niezależnie od poglądów i przekonań widz nie znajdzie tu miejsca, w którym mógłby się poczuć dotknięty czy urażony.

Ten spektakl naprawdę warto zobaczyć, warto go poczuć. Ja to zrobiłam i będę pamiętać. A po przedstawieniu spytałam siedzącego obok szesnastolatka o wrażenia. „No fajne – odpowiedział – przez cały czas nie mogłem myśleć o niczym innym, niż to, co dzieje się na scenie”. I lepszej recenzji twórcy spektaklu chyba nie mogli sobie wymarzyć.

Justyna Stolfik-Binda

Pracuj z nami, ucz się u nas, baw się z nami!

TRZECIM OKIEM

Myśl o przyspieszeniu powszechnej motoryzacji Polski Ludowej wypowiedziana została głośno podczas VIII Plenum KC PZPR, w lutym 1971 roku, kiedy Edward Gierek, w czasie swojego przemówienia powiedział, iż władza za sprawę kluczową uważa uruchomienie masowej produkcji nowego, małolitrażowego samochodu osobowego. Słowa te materializowały się w kolejnych latach, by ostatecznie spełnić się 18 września 1975 roku, kiedy to oficjalnie ruszyła produkcja Fiata 126p w tyskim Zakładzie nr 2. Zachęt do związania się z powstającą dopiero co Fabryką Samochodów Małolitrażowych, Zakładem nr 2 było wiele. Zanim pojawiły się oficjalne komunikaty, co do miejsca jej powstania, ruszył nabór dla uczniów klas ósmych szkół podstawowych, którzy zyskali możliwość rozpoczęcia nauki w przyzakładowej szkole zawodowej, z perspektywą nauki w kolejnych latach w technikum oraz liceum profilowanym. Pierwszy rocznik rozpoczął naukę we wrześniu 1972 roku; zajęcia odbywały się w budynku dawnej szkoły podstawowej, przy ul. Wojska Polskiego 10.

Uruchomienie szkoły przyzakładowej równoległe z rozpoczęciem budowy fabryki było wynikiem dobrego przewidywania władz, po dwóch, trzech latach dysponowano wyszkoloną kadrą, niezbędną już na końcowym etapie budowy fabryki oraz podczas uruchamiania poszczególnych wydziałów.

Władze fabryki wysyłały także swoich pracowników, tzw. mistrzów do spraw adaptacji, by odwiedzając różne rejony Polski, namawiali młodzież do przyjazdu do Tychów. Proponowali oni młodym ludziom podpisanie

Montaż pierwszych konstrukcji stalowych hali – spawalnica, 1973 r.
Ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Tychach

Plakat reklamowy zachęcający do podjęcia pracy w FSM. Ze zbiorów prywatnych Joanny i Damiana Ignasiaków. Foto: Artur Pławski

umów przedwstępnych, niezobowiązujących, stanowiących jednak „zaproszenie” do przyjazdu. Młodych skusić miała szeroka oferta socjalna – opieka lekarska, możliwości wyjazdów w formie wczasów zakładowych, otrzymanie talonu na malucha, a przede wszystkim krótki czas oczekiwania na mieszkanie. W Tychach budowano kolejne osiedla po południowej stronie wykopu kolejowego: Magdalena, Honorata, a później Karolina oraz Łucja, gdzie fabryka w porozumieniu z władzami miasta otrzymywała mieszkania do rozdysponowania wśród pracowników.

Miejscowych także namawiano do podjęcia pracy w fabryce; zorganizowano zabawę pod hasłem: „Pracuj z nami, ucz się u nas, baw się z nami”.

Ta wielogodzinna impreza odbyła się 27 lipca 1974 roku, a jej zadaniem było rozpropagowanie najmłodszego, a zarazem największego i najbardziej nowoczesnego zakładu pracy. Festyn FSM przeprowadzono w dwóch lokalizacjach – na dawnym pl. Bolesława Bieruta (dziś pl. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego) oraz wokół Teatru Małego. Koncertowały orkiestry dęte, zespół regionalny Czanatoryjki oraz zespół młodzieżowy Vademecum. Przez miasto przejechała wielobarwna kolumna fiatów 126p oraz syren R-20, dopełniona wystawą tych pojazdów, wśród których niemałe zamieszanie wywołał bombel, czyli maluch z nadbudowanym bagażnikiem. Najmłodsi mieszkańcy miasta brali udział w konkursach rysunkowych i malarskich, można było podziwiać pokaz mody oraz odwiedzić kiermasz książki i prasy motoryzacyjnej. Impreza cieszyła się ogromnym powodzeniem i zachęcała do podjęcia pracy w Zakładzie nr 2, gdzie w kolejnych tygodniach uruchamiane miały być pierwsze wydziały, co stwarzało możliwość uczestnictwa w organizowaniu wydziałów produkcyjnych i kolektywów pracowniczych. Wszystko to pod hasłem wspólnej pracy, nauki oraz zabawy.

Agata Berger-Połomska
Muzeum Miejskie w Tychach

Prezydent Miasta Tychy
Maciej Gramatyka
zaprasza

15. NOC TEATRÓW GZM/

inauguracja sezonu

13 WRZEŚNIA 2025

ANDROMEDA – SCENA KAMERALNA godz. 13.00

NUTY W TEATRZE

warsztaty teatralno-muzyczne dla dzieci (6-12 lat)

TEATR MAŁY – POKÓJ EDUKACJI TWÓRCZEJ godz. 13.00

TEATR UWAGA

warsztaty wychnieniowe dla dorosłych (od 16 r.ż.)

TEATR MAŁY – POKÓJ EDUKACJI TWÓRCZEJ godz. 16.00

SZTUKA RELAKSU

koncert dla rodzin z dziećmi (2-5 lat)

TEATR MAŁY – SCENA GŁÓWNA godz. 18.00

NAZYWAM SIĘ ANNA WALENTYNOWICZ

Reżyseria: Anna Gryszkówna

Scenariusz: Piotr Rowicki

Występują: Agnieszka Przepiórska, Anna Gryszkówna

TYCHY ✓ DOBRE MIEJSCE

tm teatr mały
tychy

Dom
Spotkań
z Historią

M Górnośląsko-
Zagłębiowska
Metropolia

★ 15. Noc
Teatrów
GZM

partner teatru:
 Wodociagi
Tyskie

Organizatorem Nocy Teatrów GZM jest Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia